

TRŽIŠKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI TRŽIŠKE OBČINE

LETNO VII.

Tržič, 1. julija 1958

St. 13

4. JULIJ - DAN BORCEV

Odhajali so v gozdove ...

Ko so prvi borce začeli odhajati v gozdove, sem se začela izpraševati, v čem obstaja tisti glavni gonilni vzrok, ki povzroči, da puste vse in gredo v strašno negotovost.

Zakaj zapuste dom, družino, vse, kar imajo radi?

Zakaj zapuščajo zavetje svojih stanovanj, kjer se pozimi ogrejejo, kjer imajo vsak dan toplje redno hrano, kjer so varni pred dežjem, snegom, kjer imata

svojo predprnost. Pa so se kruito prevarili. Za idejo svobode in pravice so se bori jeklenili, množili. Čim več jih je padlo, tem številnejše so postajale njihove vrste. Zmage — porazi, smrt, razdejanje — vse je z magično lučjo vabilo v borbo nove in nove borce.

Rimski imperatorji so metali v arenah zverem ljudi, ki so se borili za pravicevješo opredelitev sveta. Čim več je bilo nedolžnih

min na Kragujevac, Kraljevo, na taborišča smerti, na poklane, ujetje ranjencev in bolnike, na pobite begunce, na požgane vasi...

Slava naših borcev, padlih, umrlih zaradi ran, tifusa, gladu bo večna, kot je večna svobodna Jugoslavija. Jelka Žagarjeva

jo vsako noč mehko posteljo, kjer imajo lepo perilo, obleko?

Zakaj zapuste svoje ustaljene navade, ugodje domačega vzdusja, svoje knjige, časopise, vrtičke?

Zakaj zamenjajo mirno življenje za nevarnosti, pomanjkanje, glad in smrt?

Kaj je tisto čudovito, ki žene ljudi v gozdove, v nevarnost in borbo? Borbo za kaj?

Že je tu odgovor: za svobodo zlato, zlato svobodo! Za rešitev domovine! Za srečo otrok! Za pravijo, lepše življenje! Kdaj?

Ko bomo jaz, ti, mnogi padli, a naši soborci zmagali in prinesli vse, za kar se borimo!

Svet je ostromel leta 1941 nad jugoslovanskimi narodi, ki so potlačeni, oropani od strašnih sovražnikov, planili goloroki v nečloveško borbo. Nikjer v Evropi ni bilo tako množičnega upora, tako vztrajne zagrizene borbe z okupatorji. Zasmehovali so okupatorji »komunistične bandite«, ki da bodo kmalu plačali

žrtev, tem številnejši so postajali pristaši nove ideje, ki je končno izpodkopala imperij.

Naši borce so narasli v armade, izsili priznanje zaveznikov in končno osvobodili domovino. Sovražnik, ki je bil nepremagljiv, ki je podjarmil velike in mogočne države je sramotno bežal pred golimi, bosimi, lačnimi in strašnimi bori. Prav tu pri nas, v naši Jugoslaviji se je izkazalo, da fanatični pogum in volja do rešitve še vedno delata čudež. Prekaljeni na Kozari, Neretvi, Sutjeski so bori kot vihar pometli z zadnjimi ostanki tistih okupatorjev, ki so 6. aprila 1941 tako samozavestno napadli malo Jugoslavijo.

K nam so prišli v novih uniformah, vsi zlikani, z najmodernejšim orožjem in z zmagovito pesmijo na ustih. Kako so zapuščali Tržič? Vsi vemo, da so se odpelzili kot tatovi in metali proč orožje, s katerim so prizadeli tolike gorja.

Za njimi je ostal trpek spo-

Usodna zmota

To se je zgodilo tiste dni, ko je bila policijska ura in nismo smeli več na ulice po sedmi uri zvečer. Ker so Nemci poleti pomaknili uro za eno uro naprej, je bilo ob sedmih zvečer pravzaprav šele šest in še visok dan.

Morali smo se zapreti v hiše in pohlevno čakati, kaj nam bo prinesla nova noč. Nemci so bili nervozni. Povsod so slutili nevarnost in videli strahove, saj so bili partizani tik Tržiča.

Ravno se je spuščal mrak. Vse je bilo kot izumrlo. Nikjer žive duše, — tišina.

Tedaj — čudo: čisto razločno se je zaslišalo tam zadaj nekje ob Moščeniku zvončkljanje nekega zvonca. Kaj je?

Iz nemške orožniške postaje so pritekle do zob oborožene patrulje: dol po trgu, v ulice, ob vodnjak pri Andrejevi cerkvi, na vogal Kokaljeve hiše v zgornji konec. V najstrožji pripravljenosti so mitraljezci polegli ob težkih strojnicah, drugi so stali za njimi z brzostrelkami.

Zvončkljanje je postajalo vedno razločnejše. Napetost je narasla do viška. Gotovo spet »banditi« pripravljajo napad!

Naenkrat sta se obe patrulji ob cerkvi na vogalu hiše nekako zmedli. Vsi orožniki so se obrnili proti trgu. Pričazal se je »bandit«. Brez strahu in opreznosti, kar nekam samozavestno je prikorakala sredi ulice — lepa krava z zvoncem na vratu, ki je zvonil, da je odmevalo. Zavila je proti šoli, dalje mimo farne cerkve in naprej do Krivine, kjer je odkorakala naravnost v hlev.

Doživelja je izredno čast: vse nemške patrulje so jo spremile.

Na Kofcah, kjer je bila komaj nekaj dni, jo je prijelo tako domotožje, da jo je, reva, ubrala naravnost domov. Pastir ni morel zanjo, ker se je bal policijske ure.

Pa je imel Krvin potem še sitnosti zaradi nedisciplinirane krave. Tržič se je pa smejal čudnemu »banditu« in njegovim gonjačem.

SPORED

prireditev v počastitev

DNEVA BORCEV

29. VI. 1958:

Strelska družina organizira po sindikalnih podružnicah

*

30. VI. 1958
ob 17. uri:

Nogometna tekma med moštvimi rezervnih in aktivnih oficirjev

*

1. VII. 1958
ob 17. uri:

Rokometna tekma med moštvimi Garnizon Križe in Partizan Tržič na igrišču »Partizana«

*

3. VII. 1958
ob 19.30. uri:

Slavnostna akademija v parku Bombažne predilnice in tkalnice Tržič. Po akademiji partizansko rajanje.

*

4. VII. 1958:

Odkritje spominske plošče v Gozdu.

*

30. VI. do
3. VII. 1958:

Kejlaški turnir — organizira Kejlaški klub Tržič.

Prpravljalni odbor

Ob jubileju naše železnice

Dne 6. julija poteče pol stoletja, odkar je prispel v Tržič prvi vlak. Bilo je to v letu, ko so narodnostni boji in napeti odnosi pod Avstrijo dosegli vrhunc. Tudi v Tržiču so nemški industrijski s svojim nadutim uradništvtvom skušali dati trgu

strijski center priključen na železniško omrežje, da bi lahko prejemal surovine in pogonski material po železnici in direktno razpošiljal odjemalcem svoje izdelke. Nobene priložnosti niso opustili, da ne bi vedno in s tehnim poudarkom predčili

trga občutno škodo in Tržič ni do prve svetovne vojne mogel pridobiti nobene nove industrije. Slednjic je ob sami gradbi nastalo še eno razočaranje, namreč da so tržičko postajo namestili na ozkem prostoru v strugi Bistrici, kamor še ni takrat vodila nobena vozna pot, skoraj kilometer daleč od glavnega trga. Nesporno je, da je predilnica kot največje podjetje rabila svoj industrijski tir, ki pa ni imel nič skupnega z ostalim prometom. Namesto, da bi bila končna postaja nameščena v predilniškem parku ob nekdanji Glanzmannovi vili, se mora proga že na Pristavi spuščati v globoko strugo Bistrici. Do postaje so morali graditi šele dovočno cesto. Posledica je bila, da so se na tesnem prodišču za predilnico razvila nova podjetja, lesna industrija, tovarna čevljev in industrija pil. Postaja za turizem in osebni promet nikakor ni ustrezala, vendar so tudi to ne-

stajo, se je ob napredku tehnike prometa funkcija železnice v splošnem in tudi specjalno tržiče bistveno spremenila. Njena vloga je danes omejena na prevoz množičnega blaga za industrijo in sicer v tržičkem kotu za dovez premoga, gradbenega materiala, bombaža, surovih kož, strojil in odvoz rezanega lesa, zabojnih delov in lepenke.

Pri vsem drugem železniški promet le s težavo dohaja utrip tempa industrijskega dela. Odkar se je motoriziral cestni promet, razvila mreža avtobusnih zvez, pomnožil kamionski park podjetij, gre znaten del industrijskih izdelkov in obratnih potrebščin direktno iz delavnic in obratov naravnost v skladišča porabnika in v prodajno mrežo. Direkten prevzem in dostava je hitrejša in po večini tudi cenejša. Železnica se skuša tem spremembam prilagoditi. Delavstvo prihaja na delo ne le z železnicami, ampak tudi s kolesi, avtobusi in motorji. Pri vsem tem pa po uki-

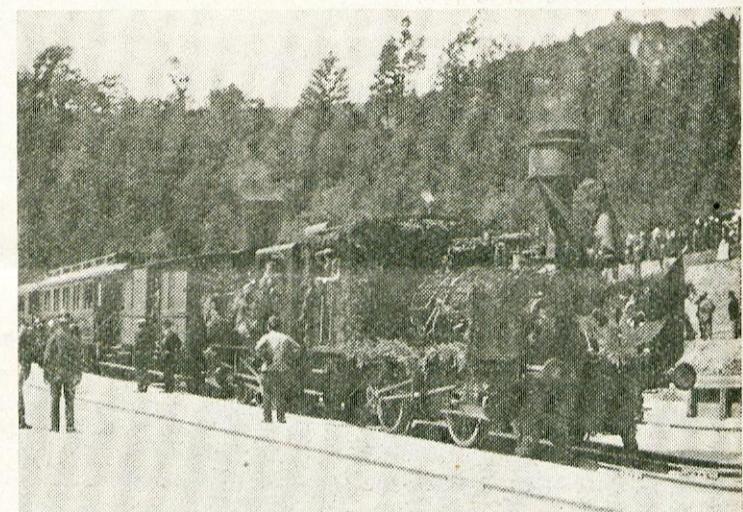
Tako je bilo pred 50. leti na postaji

samo nemško obeležje. Odprtje železnice je pomenilo, čeravno se je bilo za desetletja zakasnilo, za tržičko gospodarstvo pomembno pridobitev. Poživilo je stik s slovensko okolico in Kranjem kot gorenjsko nacionalno metropolo. Olajšalo je pritok delovnih moči v industrijo in dalo pobudo za širjenje proizvodnih naprav.

Tržičani so si skozi celo generacijo prizadevali, da bi dobili železnicu. Prevoz velikih, množičnih tovorov bombaža, kož, strojil, premoga, lepenke, železa in lesa z vprežno živino do in iz Kranja, je težko bremenil konkurenčnost tržičkega industrijskega dela. Industrija, ki se je v 80-tih letih doselila v Tržič, je zagotovo računala, da bo dobil trg v najkrajšem času železniško zvezo. Tržički predstavniki so si, še predno je stekla gorenjska železnica l. 1870 prizadevali, da bi bil ta važen indu-

njuno potrebo železniške zveze. Prvotno so se borili za lokalno železnicu, pozneje pa so vladni krogi zajeli tržičko progo v sklop transalpinskih zvez s predorom skozi Ljubelj, kar je zavleklo rešitev za poldruge desetletje. Vključitev Tržiča v mednarodno direktno progo do morja je zbulila mnogo upov za bodoči razvoj trga in njegove živahne delavnosti. Tržička industrija je bila zato pripravljena nuditi električno moč za gradbo ljubeljskega predora, ki bi ne bil ne višji, ne daljši in ne težavejši, kakor drugi že dotedaj zgrajeni alpski prehodi, predvsem Arlberški. Računi mednarodne prometne in tarifne politike so žal odločili proti ljubeljski progi in po 30-tih letih naporov in borb se je bilo treba ponovno prizadevati in zbirati prispevke za gradbo lokalne železnice.

Izguba dveh desetletij je pomenila za industrijski napredok

Privozil je prvi vlak v Tržič

všečno rešitev Tržičani sprejeli, samo da bi čimprej prišli do železnice.

V polstoljetni dobi, odkar je prispel prvi vlak na tržičko po-

nitvi prometnega monopola železnice s porastom proizvodnje narašča tovorni promet in na železnici, na avtobusih kakor tudi na kamionih.

objavil, oziroma ne bi iskal javne pomoči po listih in radiu. Sele pred kratkim sem sprejel od Marka Vučkovića obvestilo, da je zadeva za Triglav ugodno rešena, toda precej prej pa je vestnik moj članek (kajti jaz sem ga napisal) objavil.

S pozdravi!

Vanjo Japelj

RAZPIS

Tovarna obutve »Peko«, Tržič sprejme za šolsko leto 1958-59

6 učencev in

6 učenk

za čevljarsko stroko. Sprejeti bodo interesenti, ki izpolnjujejo osnovne pogoje za sprejem v uk.

Lastnoročno napisane prošnje sprejema uprava podjetja.

Proslava 50-letnice tržičke železnice

Delovni kolektiv železniške postaje Tržič s požrtvovalnim šefom bo v teh dneh proslavlja pomemben dogodek. Potecklo je 50 let, odkar je dobil Tržič železniško zvezo s Kranjem. V ta namen bo železniško postajno poslopje renovirano, skladščeno poslopje razširjeno, kurilnica pa bo obnovljena. K temu so delno pripomogla tržička podjetja (Bombažna predilnica in tkalnica, Peko) ter Občinski ljudski odbor.

Dan praznovanja bo 6. julij z naslednjim sporedom:

Ob 8. uri zjutraj bo pred postajnim poslopjem sprejem gostov. Sodelovala bo železniška godba iz Ljubljane. Nato bodo sledili pozdravni in slavnostni

govori. Po gorovih pa bo sprevod do Doma Partizana, kjer se bo nadaljevala slovesnost s kulturnim programom.

V KRATKEM...

Trgovski lokal na Ravnah (na Fabrik) bodo v mesecu juliju odprti.

V juliju bo 16. stanovanjski blok na Ravnah sprejet stanovalec.

Za občinski praznik bo Kino podjetje predvajalo film v izboljšanem modernejšem cinemascopu sistemu.

TOVARNI ZA PILE »TRIGLAV«

Organi delavskega samoupravljanja so na eni prejšnjih zasedanj ugotavljali, da je opazka v Tržičkem vestniku glede zavlačevanja izdaje dovoljenja za uvoz 3 strojev napačna in da je treba v bodoče vprašati podjetje, če hoče kdo o njem kaj pisati. Mnenje je zmotno. Vsak list svobodno piše o problemih in ugotovitvah, bralci pa imajo možnost popravka.

Skupaj z direktorjem Vašega podjetja sem potoval v Beograd zaradi uvoznega dovoljenja in direktor mi je sam ponovno potožil, da dovoljenja še vedno ni dobil. Zato sem kot stalni dopisnik nekaterih listov in Radia Ljubljana objavil v Ljudski pravici in radiu, da ni prav, ker se rešitev zavlačuje. S tem sem samo hotel pomagati podjetju. Če pa bi me direktor podjetja opomnil, da je dovoljenje kasneje dobil, bi to

Iz šolske kronike

(Nadaljevanje s 3. strani)

motnje, zato so bili potrebitni posebnega pouka. Ali smo mogli pri nas te motnje posameznikov omiliti?

Ce pogledamo učni uspeh 16 učencev: 2 odlična, 3 prav dobrati, 5 dobrih, 6 zadostnih, lahko trdimo, da je poseben pouk izpolnil svojo nalogu. Vsi predmeti so vplivali na otroka kot vzgojna in spoznavna sila, zato postaja otrok počasi, a brez dvoma razgledan državljan. Nikdar bi ne smeli pozabiti na dejstvo, da je bil otrok pomožne šole vse leto središče delovnega pouka, ki je moral biti nad vse nazoren. Otrok si je pri njem uril svoje sposobnosti, ki so mu izvezvale roke, noge in razum. Otrok pa vsega ni zmogel sam. Pomagali so mu razredni učitelji in starši, upravni odbor pomožne šole in šolski zdravnik, v zelo veliki meri pa tudi pionirska, telovadna in taborniška organizacija. Morda bi bilo prav, da bi poudarili tudi v tem članku ugotovitev 4., t. j. zadnje seje upravnega odbora pomožne šole v Tržiču, da so bili v nekaterih primerih ravno starši tisti, ki so zavirali, ne pa pospeševali duševno rast svojih otrok. Ko se bodo izboljšale družinske razmere v nekaterih družinah in ko se bo zmanjšal kvarni vpliv ceste na našega učenca, bo tudi napredok še boljši in trajnejši.

Kot navadno bomo v prihodnjem šolskem letu sprejeli nekaj otrok, ki so že dve leti ali več obiskovali normalno šolo in niso pokazali zadostnih uspehov zaradi slabšega duševnega razvoja.

Nov učni načrt bo pripomogel, da bodo učenci dobili pri potoku na pomožni šoli najpotrebejše znanje iz učnih predmetov; vso pozornost bomo posvetili delovnemu pouku in s tem usposobili naše otroke, da se priuče v poznejši dobi ročnega potklica, najboljši med njimi pa se bodo izčuli in postali polnovredni kvalificirani delavci. V interesu vseh, ki imajo opravka z duševno manj razvitimi otroki, zlasti njih staršev pa je, da jim pomagamo dvigati samozavest, iniciativnost in veselje do vsakega dela.

M. H.

Glasbena šola:

V letošnjem šolskem letu je bilo na šoli 192 učencev. Na oddelku za klavir je bilo 140 učencev, od tega 25 moških in 115 žensk. Oddelek za godala je štel 43 učencev, od tega 26 moških in 17 žensk. Na tem oddelku se je učilo violino 37 učencev, od tega 22 moških in 15 žensk, čelo pa 4 moški in 2 ženski t. j. skupaj 6 učencev ter 1 učenec kontrabas. Solopetje je obiskovalo 5 moških in 2 ženski. Oddelek za trobila sta obiskovala 2 učenca. Učni uspehi so bili dobrati, saj znaša povprečna ocena 3,68. Obisk šole izražen v % je bil 96%. Izpit za prestop v višji razred je opravilo z uspehom 81 gojencev, od tega 26 moških in 55 žensk. Vsi učenci so bili pozitivno ocenjeni tako pri ocenje-

vanju v II. polletju kot pri polaganju prestopnega izpita. Neocenjenih zaradi bolezni odnosno preselitve je bilo 8 učencev. Na šoli deluje šolski orkester in zbor cicibanov. Nastopov je bilo 12 internih in 5 javnih. Posebno so bili dobro obiskani interni nastopi, po katerih so bili roditeljski sestanki. Ena javna produkcija je bila posvečena VII. Kongresu ZKJ, druga pa Dnevu mladosti. Pri teh dveh nastopih sta sodelovala tudi pevska zborna obeh osemletk. Solski orkester je večkrat sodeloval pri proslavah, akademijah in podobnih prireditvah. Delo v organizacijskem pogledu je bilo delno otežkočeno zaradi pomanjkanja učnih moči, saj na šoli deluje le 5 stalnih in 7 honorarnih pred-

vateljev. Od teh se dva vozita iz Ljubljane. Šolski odbor je imel v letošnjem letu 5 sej, na katerih se je razpravljalo o izkorisčanju proračunskih sredstev, obravnavale so se personalne zadeve, disciplina učencev, uspehi in obisk šole. V tem razdobju je bila opravljena tudi inšpekcija pouka klavirja in solopetja. Radio-Televizija Ljubljana je pred kratkim posnela na magnetofonski trak marljive gojence šole iz raznih oddelkov in zbor cicibanov.

Tudi v letošnjem letu je nekaj gojencev zaključilo nižjo stopnjo šole t. j. 6 razredov, o katerih bomo poročali.

Prizadevnost glasbenih pedagogov kot vodstva šole je pripomogla, da so učni uspehi razmeroma dobrati, na drugi strani pa so tudi gojenci pokazali veliko zanimanja za glasbeni pouk.

Naši najmlajši so nam priredili prijeten večer ...

V sredo, 16. junija so najmlajši gojenci glasbene šole priredili v dvorani DPD Svoboda ob 19. uri svoj koncert. S tem je glasbena šola zaključila svoje letošnje javne nastope, ki jih je bilo vsega pet. Ce upoštevamo razen tega še 12 internih nastopov, pride do zaključka, da je bilo tudi letos delo na šoli precej razgibano. Pred kratkim je Radio-televizija Ljubljana snemala na magnetofonski trak marljive učence iz raznih oddelkov ter zbor cicibanov.

Pred pričetkom koncerta je izrekel dobrodošlico navzočemu občinstvu predsednik šolskega odbora tov. Janko Justin, ki je v kratkem orisal delo šole. Zbor cicibanov je pod vodstvom prof. Viktorja Schweigerja zapel kot prvo Kuharjevo »Jaz imam pa goslice«, sledile so Bitenčeve »Kolo zavrtimo«, »Zajček«, »Petelinček in putke«. Sledila je pesmica mladega tržiškega skladatelja in člena profesorskega zborna glasbene šole tov. Frančeta Slabeta »Nadica«. Zaželeno je, da mladi komponist še nadal-

lje ustvarja in s tem obogati domačo pevsko literaturo. Za zaključek je zborček zapel še prijetno Bitenčovo skladbico »Ura«. Mladi pevki so bili deležni lepega aplavza, kar je lepa afirmacija požrtvovalnega dela prof. Viktorja Schweigerja, ki že več let uspešno budi pri najmlajših veselje do takšnega glasbenega izživljanja. Sledil je instrumentalni del koncerta.

Najmlajša in nadarjena Darja Krystufek je kar presenetila poslušalce z interpretacijo narodne pesmice v Pavčičevi priredbi »Sonček čez hribček gre«. Sledila ji je prav tako mладa Marjetka Kristan, ki je samozavestno zaigrala slovensko narodno. Pridna gojenka mala Zdenka Lavička pa se nam je predstavila z ljubko pesmico v Pavčičevi priredbi. Sestletna Anka Brezar je na pamet zaigrala slovensko narodno pesmico. Štiročno Bayrjevo »Melodijo« je zaigrala mala Dragica Bogataj, spremljavo pa je oskrbela gojenka višega letnika Marta Kenda. Marljiva učenka klavirja Neva Dor-

REPRIZA »DEŽURNE SLUŽBE«

V soboto, 21. junija je ob 20. uri igralska sekcija DPD Svoboda uprizorila reprizo »Dežurne službe« v Cankarjevem domu. Menimo, da je tokrat igra potevala bolj dinamično od premiere, saj so igralci to igro študirali v dokaj težkih okoliščinah, pa tudi časovna stiska jih je delno ovirala pri delu. Z reprizo je bila igralcem dana priložnost za še večjo poglobitev v igro. Vse like so igralci dobro in prepričevalno podali in so znali z gledalci vzpostaviti kontakt. Posebno so uspeli prizori, v katerih so bili doseženi dramatični viški kot oklevanje kirurga, ki ga je podal tovariš

Stritih Nande. Skratka vsi nosiliči glavnih kot stranskih vlog so se potrudili, da so čim bolj zavzeto pouštvarili svojo vlogo v igri. Tako je direktor bolnice, ki ga je predstavljal tov. Karel Smole znal prepričevalno in z dognanostjo reševati situacijske probleme v igri. Epizodno vlogo je prav lepo rešila rutinirana igralka Mara Smole v logi snailke. Upravnika Brosza je motiviral prof. Jože Rakovec, ki je imel morda eno najnehvaležnejših vlog zaradi odpravljanja birokratizma, ki pa je to vlogo spretno kreiral. Debutant Bergant je svojo vlogo aktivista Wielgosza lepo odigral, prav ta-

STEZE IN POTA OKROG TRŽIČA

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Kmalu se cesta obrne proti severu. Za ovinkom smo pri Udanu (Podljubelj 80) in še malo dalje stoji mogočen kmečki dom pri Žvircu. Tu smo že v višini 675 m.

Nad cesto v pobočju na desni se sončijo v višini 760 m hiše v Črnom gozu. Na pregibu v po-

boju so tri kmetije: Cvirnova, Ažmanova in Bundrova. Celo iz Črnega gozda hodijo ljudje v tržiške tovarne na delo, čeprav je do sem gor podprugo uro hoda.

Na levi strani ceste, to je na desnem bregu Moščenika so pod Drmalko (1313 m) Črnikove glave. To so številne v pobočju

nik je z doživeto igro poustvarila Pavčičeve priredbo narodne pesmi »Barčica«. Iz violinskega oddelka pa je nastopil mladi in marljivi Marijan Grm, ki je prav prijetno zaigral Staničev »Andantino« ob klavirski spremljavi. Bitenčovo skladbico »Petelinček in putke« je prisrčno zaigrala Marjetka Salberger. Alenka Dovžan pa je občuteno zaigrala Gurlitovo skladbico »Bolna punčka«. Mladi pianist Stanko Kemperle je pogumno zaigral slovensko narodno. Z občutenim mušikalnim temperamentom se je predstavila občinstvu Tatjana Ahačič. Muzikalno nadarjena mala Lučka Živec je s pristno mladostno živahnostjo zaigrala ljubko narodno pesmico. Zahlevno Bonsak-Kalanovo skladbico »Možek koraka« je smelo in sproščeno zaigrala nadarjena Breda Eržen. Marjetka Pirihova pa je tudi tokrat dokazala za svoja leta lepo znanje, ko je samozvestno odigrala Twinnov valček. Težavno Prohaskovo skladbo »Mali Mozart« je zaigral marljivi Vinko Brezar. Melodijo Bayrjeje je zaigrala prizadetna Irma Tomažin ob spremljavi svoje pedagoginje. Nadarjena Marjetka Regajs pa je razveselila občinstvo z živahnim Strukljevo skladbico »Kukavica«. Prijetno je presenetil tudi mali violinist Janez Zazvonil, ko je samozvestno odigral Matzov »Ples komarja« ob klavirski spremljavi svoje sestre Zorko. Pavčičeve skladbo »Polje, kdo bo tebe ljubil?« je tenkočutno odigrala Aleksandra Trček. Živahni Vili Perko je dognano interpretiral Kabalewskega »Pesmico«. Mala Majda Carman je lepo zaigrala Diabellijev »Rondo« v štiročni izvedbi s svojo pedagoginjo. Rubbachov valček je efektno zaigrala nadarjena Travica Rozin. Koncertni program je zaključila marljiva gojenka Nada Vrhovnik z Jerajevou skladbo. Mnenja smo, da je bil koncert lepa manifestacija poustvarjalnega dela najmlajših in plod požrtvovalnega dela pedagogov šole kot tudi vodstva šole. Želimo si še takšnih večerov, gojencem in pedagogom pa želimo še mnogo uspeha.

ko debutanti Jana Romihova in Končinova v vlogi bolniških sester. Tov. Jože Ahačič, ki je poustvaril lik Pierchale, je imel nehvaležno vlogo prikazati omahljivca, ki pa ga je znaša lepo podati. Kreacija Anne v osebi Fabjanove Bertke je bila prepričljiva in objektivna. Lik Dambeke je bil to pot bolj doživet. Scenerija je bila skromna, pač pa učinkovita. Menimo, da je igra doživelna lep uspeh. Želimo, da igralska sekcija posega še po takih igrah, ki ne zahtevajo velikega števila igralcev in prostora, da se s tem zagotovi lažja izbira vlog. Obisk občinstva bi lahko vsekakor boljši, saj je to edina nagrada igralcem in še posebej požrtvovalni režiserki tov. Jelki Zagarjevi.

samostojno štrleče skale, ki se spuščajo vedno niže vse do Črnikova. Pobočje od Črnikovih glav na jug, po katerem je speljana voda po cevih do zbiralnika nad Tominčevim grabnom se imenuje »V Žlici«.

Od Žvircu dalje hodimo domala po ravnem. Dolina je malo (Nadaljevanje na 5. str.)

STEZE IN POTA OKROG TRŽIČA

(Nadaljevanje s 4. str.)

širša, po njej je vzporedno s strugo Moščenika več vzporednih majhnih strug, ki povzročajo ponekod močvirno dno doline. Pod Črnim gozdom pa izvira Smolejeva voda, ki pri Baceljnu priteče do ceste. Most na cesti, ki vodi preko tega močnega potoka je že v višini 682 m. Tu pri Baceljnu se od ceste odcepí pot proti severu navzgor, v Črni gozd.

Na desnem bregu Moščenika je prislonjena v pobočju ob cesti Cernikova domačija (v višini 700 m). Še malo dalje od Črnika je na desni strani nad cesto viden vhod v podzemeljski rov, po katerem priteka iz notranjosti močan, a zelo hladen potok. Pred rovom je večja ploščad, umetno izravnana. Nad vhodom v rov je plošča, ki nam sicer že zelo zabrisanimi črkami v nemščini pripoveduje, da so ta rov izvrali oktobra 1863.

Od tu dalje se dolina utesni. Tej soteski pravijo Sekana peč. Dolina je v dnu tako ozka, da je v njej prostor le za cesto in vodo, ki teče tik ob cesti, se peni in šumi in z velikim padcem hiti navzdol.

Ko prideamo iz soteske, smo v višini 727 m nad morjem. Tu je Moščenik zajezzen za predilniško centralo, odtod teče voda po cesteh do elektrarne ob Tomincem v grabnu. Na lev nad cesto opazimo nasutega obilo kamenja, jalovine, ki so jo izvozili iz rudnika, ki je tu v presledkih obratoval. Živosrebrne rude pač ni bilo toliko, da bi se izkopavanje brez motenj nadaljevalo. Glavno področje rudarskih prizadevanj je bilo torej tu, na Lajbu, v bližini, kjer se Potočnikov graben izteka v dolino Moščenika. Rov, ki so ga izkopali na jug, pod Črnim gozdom je služil v glavnem za odvajanje vode, ki je rudarjem nagajala.

Frišli smo na Lajb.

Domnevam, da je tu na Lajbu stalo naselje starega Tržiča. Za to domnevno govori več činiteljev. Že staro ime Lajb, ki je nedvomno v zvezi z imenom prelaza, preko katerega so popolniki tovorili, priča o tem. Razen imena pa še naslednja dejstva: Srednjeveški Tržič je bil prvotno gostišče, kjer so potujoči tovorniki počivali in se pripravili za nadaljnjo precej dolgo pot skozi neobljudene gozdove. Na Lajbu pa se stika pot, ki vodi z zahoda s Prevalem z glavno ljubljensko potjo. Zelo verjetno je, da je z blejskega kota vodila stara pot skozi Begunje in Dragočev planino Preval (1309 m) do Ljubelja in preko njega in da ta pot ni delala ovinku preko prostora, kjer stoji današnji Tržič.

Da je preko Prevala potekala stara tovorniška pot, bi pričala že velika starost za ime tega prelaza, pa tudi grad Kamen v dolini Drame, ki je na strmi skali za razmere srednjega veka dokaj neprodorno zapiral dostop v dolino Drame in s tem pot na Ljubelj z begunske strani. Če bi grad ne bil kontroliral teh prehodov, bi niti njegova postojanka niti njegova velikost ne bila utemeljena.

In če so že postavili prvotno tržiško naselbino nekam v docela neobljudeno ozemlje, v dolino pod Ljubeljem, in če je ta naselbina imela funkcijo gostišča, je pač najprirodnejše, da so jo postavili

na mesto, kjer je opravljala to funkcijo za obe poti hkrati, za tržiško in begunske.

Ugovor, da bi tovorniška pot preko Prevala ne bila primerarna, ne bo držal, saj se tovornikom ni bilo treba vzpeti nič više kot na ljubljenskem prelazu, celo 61 m nižji je prevalski prelaz.

Pot pa, ki je vodila preko Prevala, se ni stikala z ljubljensko cesto »Na plazu«, kajti v tem primeru bi potekala po dolini mimo Tominčevega slapu. Prevala bi se na begunjsko stran res nekako nižje od Prevala, v višini 1252 metrov, a bila bi za tovornike že kar nekakšen ovinek, bila bi daljša in neprimernejša. Pa tudi staro ime Prevale samo kaže na to, da so tovorili po poti čez Prevale.

Ker je naselje starega Tržiča opravljalo svojo funkcijo za obe poti hkrati, je verjetno stalno na Lajbu in ne na Plazu.

In končno: če si zamislimo stari Tržič na Lajbu, je mogoče, da ga je resnično zasul plaz, kot pripravljajo ustno izročilo, kar bi se v primeru, če je bila naselbina na Plazu, ne moglo zgoditi.

Po vsem tem smatram, da je stari, srednjeveški Tržič, ki se v listinah omenja že v l. 1261, stal na Lajbu.

Na Lajbu je več hiš. Za hišo s hišno številko Podljubelj 99. se v levo navzgor cepi pot, ki vodi po Potočnikovem grabnu na Prevale in odtod na vrh Begunjske (tri ure hoda), ali pa do Roblekovega doma pod Begunjsčico (tudi tri ure). Pot je markirana in prav prijetna.

V tej hiši (Podljubelj 99) je bil včasih šentanski poštni urad, zdaj je hiša last gozdne uprave. Pred hišo na cesti je zarisan znamenje: od te črte startajo vsako leto tekmovalci gorskih motociklističnih dirk, ki se vrše prvo nedeljo v avgustu. Na desni strani ceste je izravnan večji ograjen prostor, pripravljen za parkiranje vozil.

Malo dalje ugledamo prav lepo na horizontu pred sabo ljubljenski

Cesta zavije proti severu v sotesko. Pred nami je divje romantična pokrajina. V dno ozke doline se spuščata z leve in desne strmi pobočji Begunjsčice na zahodu in Košute na vzhodu. Z desnega pobočja priteka močan izvir.

Cesta se dviga navzgor do mosta, kjer se s pobočja Begunjsčice spuščajo do ceste mogočna melišča. Zdaj smo na desnem bregu potoka. Dolinsko dno je zelo ozko. Cesta se dviga v klanec navzgor. Ob njej stoji tabla z oznakom: Kamenje pada.

Tu se domala vsako leto usuje s pobočji Begunjsčice na cesto močan snežni plaz. Snega je včasih toliko, da postane cesta neprehodna, zlasti pa neprevozna. Pozimi je ne orjejo. Včasih izkopljajo pod plazom predor, da promet docela ne zastane. Sicer vodi v desno zasilna pot čez mostiček, takoimenovana zimska pot, ki je speljana po vzhodnem pobočju ob dolini.

Toda pogosto se zgodi, da močan plaz z Begunjsčice sproži tudi na pobočju Košute sicer manjši, a vendar zadosten snežni plaz, tako da sta dolina in cesta v njej docela zaprta s snegom.

Malo dalje je še en mostiček, kjer se zimska pot združi z glavnim ljubljenskim cestom. Smo v čudočito lepem, a zaprtem gorskem svetu. Na levi nad cesto v strmih pobočjih, po skalah nad melišči domujejo kozorogi, na desni lahko večkrat opazujemo gamse, ki morete s strmih, visokih razgledišč svet pod seboj. Ob cesti pozvano krovji zvonci.

Nad mostičem je hrib Zavranski. Plaz z desne, s pobočjem pod Košuto, imenujejo domačini Zavranskih plaz.

Pri nadaljnji hoji kmalu pridemo do mesta, kjer se tudi z Zavransko sprošča navzdol veliko melišča. Dvigamo se po cesti navzgor in že smo pri Juriju (Podljubelj 109) v višini 890 m nad morjem. Spet gremo čez most in

od Jurija na vzhod, ob potoku navzgor.

Malo dalje ob cesti je še ena hiša — pri Opirovu (Podljubelj 110). Zdaj se cesta začne močno dvigati (vzpon 28%). Z njej je prav lepo videti serpentine tik pod ljubljenskim prelazom. Na vzhodu je pod Babo planina Korošica. Tu smo v izredno lepem gorskem svetu, ki ga krog in krog zapirajo prepadna pobočja gorskih velikakov.

Pod cesto na levi je še videti temelje in stopnice devetnajstih barak, v katerih so med vojno trpeli francoski in poljski ujetniki, ki so v zelo težkih razmerah delali pri vrtanju predora pod Ljubeljem. Mnogi izmed njih se izpod Ljubelja niso nikoli več vrnili v svojo domovino.

V spomin na njihove žrtve in na nečloveško ravnanje nacističnih barbarov je pod cesto nastal spomenik, ki naj še bodočim potkoljenjem priča o grozotah iz časa druge svetovne vojne.

Sredi petih mogočnih skalnih prizem stoji na kamnitem podstavku kovinski okostnjak. Pod njim so vklesane črke: J'accuse — obtožujem. Pod skeletom je marmorna plošča z napisom: A la mémoire de nos camarades victimes de la barbarie nazie mortes à Loibl-pass et Mauthausen pour la liberté et la paix. L'amicale française de Mauthausen le 25. 9. 55., kar bi se reklo po našem: V spomin naših tovarišev, žrtv nacističnega barbarstva, umrlih pod ljubljenskim prelazom in Mauthausenu za svobodo in mir.

Taborišče pod Ljubeljem je bilo namreč del zloglasnega taborišča v Mauthausnu. Ploščo so prinesli Francenci ob svojem obisku dne 25. septembra 1955.

Na eni izmed prizem pa je vzdana plošča, ki jo je oskrbelo poljsko poslanstvo v Beogradu. Na plošči je napis, ki pripoveduje, da so tu pod Ljubeljem na bratski jugoslovanski zemlji umirale poljske žrtve hitlerjevega fašizma (Tu u Ljubelj na bratnjej jugoslowanskiej zemi zgineli polscy wieźniowie — ofiary hitlerskega faszyzmu. Cześć ich pamieci. Am-

Ljubelj —
v ozadju
Zelenica

PODLJUBELJ 1050 m

prelaz. Ob lepem vremenu bom z dobrimi očmi tudi od tu že opazili našo državno zastavo, ki plapolna na drogu tik pri prelazu.

Če gremo po cesti dalje, pridemo do Kompresa in do Kovača. Tu so stanovali včasih rudniški kovači. Tudi naslednja hiša je bila last nekdaj rudnika, danes pa je njen lastnik stanovanjska skupnost.

Spet gremo čez most. Tu so še poslednje hiše na Lajbu. Smo v višini 770 m. Tu v bližini je izvir Moščenika.

se poslej docela oddaljimo od potoka, ki priteka izpod Košute. Tu pri Juriju, kjer je bila včasih goština, v kateri so se zadrževali zlasti vozniki, ki so vozili čez Ljubelj, vidimo Košuto že s severne strani. Njena pobočja na tej strani so mnogo bolj skalna in strma kot južna pobočja, ki jih poznamo s Kofc.

Pri Juriju se proti vzhodu odcepí od ceste pot, ki vodi na Babo in na Korošico. Pa tudi na plezalne ture v severno ostenje Košute bi mahnili s te poti, ki vodi

basada polska w Belgradzie.

Načrte za spomenik je napravil ing. B. Kobe, okostnjaka pa je izdelal mojster Joža Bertoncelj.

Po klancu se mimo spomenika dvigamo vedno više in onstran ovinka kmalu pridemo do šentanske cerkve v višini 1029 m. Zraven cerkve je okrevališče za otroke. Odtod je edinstven pogled na siva melišča na severnih pobočjih Begunjsčice. Ob cesti stojita v bližini okrevališča še dve hišici.

Prof. Slava Rakovec

Športne vesti Razpis

Orsario mrtev

Znani motociklistični dirkač in rekorder Ljubelja 28-letni Erwin Orsario si je pred kratkim na nekih motornih dirkah na cesti pri Siebendingu pri Št. Andražu v Labotski dolini na Koroškem smrtno ponesrečil. Na ostrem zavoju je motorno kolo spodneslo; Orsario je padel, oziroma strmolagvil in zadel v obcestni kamen ter obležal na mestu mrtev. Številnim Tržičanom, vsakoletnim obiskovalcem mednarodnih gorskih dirk na Ljubelju in ljubiteljem avto-moto športa, bo Erwin Orsario ostal še dolgo v spominu kot drzen in pogumen dirkač ter hkrati dober športni tovarš.

SMUČANJE

Peter Križaj zmagal na Jezerskem

Smučarski klub na Jezerskem je v okviru prireditev ob praznovanju letošnjega krajevnega prnika priredil v nedeljo, 22. junija, na smučiščih pri Češki koči pod Grintovcem tradicionalno smučarsko tekmovanje v slalomu za prehodni memorial padlega partizana-ucitelja Ferda Majnika.

Vzlic neugodnemu vremenu so se tekmovanju poleg domačinov udeležili še tekmovalci iz Ljubljane, Kranja in zastopstvo naših smučarjev. Prehodni memorial je osvojila ekipa SK Jezersko, državni prvak Peter Križaj pa je z veliko prednostjo zmagal pred svo-

jim nevarnim konkurentom Kranjanom Jamnikom. Vinko Švab se je plasiral na tretje mesto, medtem ko so Perko, Primožič in Janko Krmelj odstopili. Proga je bila dolga 300 m, z višinsko razliko 100 m in 42 vratci. Če upoštevamo izredno slabo vreme in ostale vremenske neprilike, smo s plasajem Križaja in Švaba lahko zadovoljni.

Tehnični izidi: člani: 1. Križaj (Ljubelj) 1:06,5; 2. Jamnik (Triglav) 1:11,8; 3. Švab (Ljubelj) 1:13,6; 4. Tepina (Ježersko) 1:19,6; 5. Miro Dolinšek (Ježersko) 1:20,0.

Mladinci: 1. Starc (Triglav) 1:21,2; 2. Medja (Triglav) 1:41,2; 3. Košir (Ježersko) 1:48,0.

Mladinke: 1. Črv (Ježersko) 1:50,0; 2. Polajnar (Ježersko) 1:56,0.

NOGOMET

Triglav - Tržič 4:3

V tekmovanju gorenjskih nogometnih enajstoric za pokal predsednika republike maršala Tita v okviru Gorenjske nogometne poduzeze je v nedeljo, 22. junija Triglav iz Kranja na mestnem stadionu še v drugem podaljšku premagal enajstrico NK Tržič. Srečanje se je v regularnem času končalo neodločeno 3:3, vendar so bili gostje v drugem podaljšku nekoliko uspešnejši in si z edinim zadetkom v teh minutah zagotovili dragocene zmago. Igra je bila na trenutke tudi groba in surova. S tem porazom so bili naši nogometni izločeni iz nadaljnega tekmovanja za pokal maršala Tita.

Gibanje prebivalstva

OD 18. JUNIJA do 28. JUNIJA

Rodile so: Tomazin Ljudmila, tov. delavka iz Tržiča — deklico; Dolinar Emilia, uslužbenka iz Tržiča — deklico.

Cestitamo!

Umrli so: Znidaršič Alojzij, invalid, upokojenec iz Pristave, star 52 let; Pristov Ana, gospodinja iz Most — umrla v Lešah, stara 29 let; Kapetanić Branko, dojenček iz Križev.

Svojcem naše sožalje.

Poročili so se: Zupan Jurij, čevljarski pomočnik in Kermelj Ernestina, tov. delavka, oba iz Tržiča; Eigner Maksimiljan, električar iz Tržiča in Janc Mar-

jeta, nameščenka iz Bistrica pri Tržiču; Lokanc Zvonimir, mizar in Kravcar Antonija, tov. delavka, oba iz Tržiča; Rozman Marjan, uslužbenec iz Kranja in Sušnik Nikolaja, prešivalka iz Tržiča; Perko Stanislav, sklad, delavec iz Zadnje vasi in Meglič Ana, tkalka z Brezij pri Tržiču; Toporiš Alojzij, tkalski podmojster in Malešič Katarina, tov. delavka, oba iz Tržiča; Kočevar Alojzij, čevljari iz Loke in Zupan Miroslava, nameščenka iz Križev; Meglič Andrej, tešar iz Loma pod Storžičem in Čerman Bogomila, nameščenka iz Slapa; Tavčar Alfred, uslužbenec iz Kranja in Zadražnik Ivana, uslužbenka iz Cevica — Logatec.

Mnogo sreče!

Komisija za štipendije pri občinskem ljudskem odboru na osnovi 29. člena temeljnega zakona o štipendijah (Uradni list FLRJ, št. 32-349/55)

R A Z P I S U J E

mesta za pogodbene štipendije za šolsko leto 1958/59

in sicer:

1 ing. gradbenštva, Tehniška fakulteta, 5.000 din;

1 dr. stomatologije, Medicinska fakulteta, 5.000 din;

1 prof. ali predmetnega učitelja za telesno vzgojo, Visoka ali višja šola za telesno vzgojo, 5.000 din;

1 prof. ali predmetnega učitelja za zemljepis in zgodovino, Fakulteta ali Višja pedagoška šola, 5.000 din;

1 prof. ali predmetnega učitelja za matematiko in fiziko, Fakulteta ali Višja pedagoška šola, 5.000 din;

1 prof. ali predmetnega učitelja za germanistiko, Fakulteta ali Višja pedagoška šola, 5.000 din;

1 predmetnega učitelja za politično vzgojo, Višja pedagoška ali ustrezna šola, 5.000 din;

1 socialnega delavca, Šola za socialne delavce, 5.000 din;

KINO

1.-2. julija: madžarski film DVANAJST ZADETKOV.

3.-4. julija: ameriški film: DAMA ŠANGHAJA.

5.-7. julija: angleški barvni film PLAVOLASA ZAPELJIVKA.

8.-9. julija: francoski film POLNOČNI LJUBIMCI.

10.-11. julija: jugoslovanski film SOTESKA.

12.-14. julija: ameriški barvni film NISMO MI ANGELI.

15.-16. julija: ameriški film TARZAN V PUŠČAVI.

17.-18. julija: jugoslovanski film VRNIL SE BOM.

19.-21. julija: japonski film ATOMSKA BOMBA NAD HIRONIMO.

22.-23. julija: jugoslovanski film SOLAJA.

24.-25. julija: francoski film BEGUNCI.

26.-28. julija: angleški barvni film SEMENJ ŽELJA.

29.-30. julija: francoski film KROJAČ ZA DAME.

31.-1. avgusta: francoski barvni film BEL AMI.

1 farmacevtskega pomočnika, Šola za farmacevtske pomočnike, 5.000 din;

1 babico, Šola za babice, pet tisoč dinarjev;

1 strojepisko, Administrativna šola, 5.000 din.

Vsek štipendist bo prejel štipendijo za dobo, ki je po predpisih potrebna za dokončanje študija navedenih šol oziroma fakultet. Pri višini štipendije bo upoštevan tudi otroški dodatek, ki ga kandidat prejema. Za zadnji dve leti študija na fakulteti ali višjih šolah pa bo štipendist prejel štipendijo v znesku 6.000, kjer bo upoštevan tudi otroški dodatek.

Prednost imajo otroci padlih borcev NOB, žrtve fašističnega nasilja, revnješi kandidati ter kandidati z območja občine.

Prošnje je poslati na občinski ljudski odbor do 10. julija t.l., kolkovane z 180 din državne takse in 90 din občinske takse. Prošnji je priložiti tudi potrdilo o šolanju, overjen prepis zadnjega šolskega spričevala, oziroma potrdilo o opravljenih izpitih, potrdilo o prejemanju ali neprejemanju otroškega dodatka in mnenje SZDL o prosilcu. Priloge vložene k prošnji morajo biti kolkovane s 25 din državne takse, če že niso taksirane.

Načelnik:
Stane Mešić

POSREDOVANJA

Več sprevodnikov sprejme takoj v službo SAP Turist biro.

ZAHVALA

Zahvaljujem se vsem oficirjem podoficirjem ter njihovim ženam kakor tudi ostalim prebivalcem Križev, ki so s svojo pozornostjo in udeležbo pri pogrebu

našega otroka

olajšali bolečino, ki nam jo je zadala njegova smrt.

Branko in Ema Kapetanić

POPRAVEK

Tržički vestnik je v zadnji številki (str. 12 z dne 15. junija 1958) objavil na zadnji strani vozni red veljaven ob nedeljah in praznikih na progi Tržič—Kranj—Ljubljana. Obveščamo, da sta puščici zamenjani in mora biti prva puščica na lev strani postavljena navzgor ▲, druga pa navzdol ▼. Prosimo cenj. naročnike in bralce našega lista oproščenja.

Uredništvo Tržičkega vestnika.